

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
(511-1725-02)
511-3953-09

**SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET STENBROHULT
OCH NATURVÅRDSAVTAL PÅ SÄLLHULT 3:1 I
ÄLMHULTS KOMMUN**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BESKRIVNINGSDDEL

1	SYFTET MED FORMELLT SKYDD	2
2	ADMINISTRATIVA DATA	2
3	HISTORISK OCH NUVARANDE	5
	MARKANVÄNDNING	5
4	OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN	6
4.1	Natura 2000.....	6
4.2	Geovetenskapliga värden.....	6
4.3	Biologiska värden.....	6
4.4	Kulturhistoriska värden.....	7
4.5	Turism och friluftsliv.....	8
4.6	Anläggningar.....	8
5	GENOMFÖRDA INVENTERINGAR OCH DOKUMENTATION ..	9
6	SKÖTSELOMRÅDEN	12
6.1	Generella riktlinjer och åtgärder.....	12
7	JAKT OCH FISKE	28
8	BRÄNDER, STORM, ÖVERSVÄMNINGAR	28
9	UTMÄRKNING	29
10	DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	29
10.1	Uppföljning av skötselåtgärder.....	29
10.2	Uppföljning av bevarandemål.....	29
10.3	Dokumentation och inventeringar.....	30
11	SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV	30
	SKÖTSELÅTGÄRDER	30
12	ANSVAR FÖR SKÖTSEL, DOKUMENTATION	31
	OCH UPPFÖLJNING AV SKÖTSEL	31
	ÅTGÄRDER, BEVARANDEMÅL OCH	31
	GYNNSAMT TILLSTÅND	31
13	REVIDERING AV SKÖTSELPLAN	31

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

BESKRIVNINGSDDEL

1 SYFTET MED FORMELLT SKYDD

Syftet är att:

- Bevara och förstärka naturvärdena i ett område med värdefulla ädellövskogar med många hotade växt- och djurarter som är knutna till gamla lövträd, grova lövträd, savande lövträd, ihåliga lövträd och grov multnande stående och liggande ved. Inslag av tall ska även gynnas.
- Bevara och förstärka naturvärdena i artrika slätter- och betesmarker med solbelysta bryn som hyser flera hotade växt- och djurarter.
- Blommande buskar och träd gynnas särskilt.
- Omföra granskog till löv- och tallblandskog.
- Vårda vissa kulturhistoriska lämningar.
- Gynna områdets tillgänglighet för allmänheten.

2 ADMINISTRATIVA DATA

Namn: Naturreservatet Stenbrohult (56,8 ha) och naturvårdsavtal Sällhult 3:1 (11,0 ha)

Objekt nr: 2014758, 2014760, 2014761

Län: Kronoberg

Kommun: Älmhult

Församling: Stenbrohult

Läge: Ca 500-750 meter SO och S om Stenbrohults kyrka

Areal: Sammanlagt 68,0 ha (naturreservat, naturvårdsavtal och vägområde (0,2 ha))

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

Fastigheter: Djäknabygd 1:4, Naturvårdsverket
Sällhult 3:1, Privat
Stenbrohult 1:9, Privat

Markägare: Se respektive beslut och avtal

Förvaltare: Se respektive beslut och avtal

Ekonomisk karta: 4D5j - 04359, 4E5a - 04450

Topografisk karta: 04E NV, 04D NO

Naturgeografisk region: 12a Sydöstra smålands skog
och sjörika slättområden

Riksintresse: Riksintresse för naturvård
(Möckelnområdet, NRO07011),
Riksintresse för friluftsliv
(Möckelnområdet, FG 07-02),
Riksintresse för kulturmiljövård
(K65:13 (K4)) och (G5)

Natura 2000: SE0320157 - Linnés Råshult
SE0320226 - Prästängen

Tabell 1. Naturtyper enligt Natura 2000

Natura 2000 kod	Naturtyp	Areal (ha)
9070	Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ	11,2 (5,0)
6230	Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat	2,6 (0,5)
6270	Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ	1,7 (0,5)
6510	Slåtterängar i låglandet	(0,1)
6410	Fuktängar med blåtåtel eller starr	(0,6)
9110	Hedbokskogar	(1,7)

De rapporterade arealerna bör sannolikt revideras. Inom parentes presenteras en mer sannolik areal. Men siffrorna är osäkra eftersom basinventering inte är slutförd.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

Tabell 3. Prioriterade bevarandevärden

2.1.1 Markslag	
Naturtyp	Ädellövskog, blandskog ängs- och betesmarker, mosaikmarker
Strukturer	Grova och gamla lövträd och tallar, multnande ved, bryn, solvarma gläntor, markblottor
Arter	Marklevande steklar, ved- levande insekter, dag- fjärilar inkl. bastard- svärmare, epifytiska kryptogamer, storsvampar i naturliga gräsmarker, kärleväxter.
Friluftsliv	Strövstig, information

Tabell 4. Hotade arter med fastlagt åtgärdsprogram

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Åtgärdsprogram	Naturtyp (enl. tab.5)
<i>Andrena hattorfiana</i> <i>Andrena humilis</i> <i>Nomada armata</i>	Väddsandbi Slåttersandbi Väddgökbi	Åtg.prog. för vilda bin på ängar	Äng
<i>Fagus sylvatica</i> <i>Quercus robur</i> <i>Tilia cordata</i>	Bok Ek Lind	Åtg.prog. för särskilt skydds- vårda träd i kulturlandskapet	Trädklädd betesmark
<i>Hygrocybe splendidissima</i>	Praktvax- skivling	Åtg.prog. för svampar i ängs- och betesmarker	Ängs- och betesmarker

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

Tabell 5. Naturtyper enligt nuvarande förhållanden och enligt bevarandemålen (*skogstyperna enligt SNV's KNAS-naturtyper i rapport 5282*)

Naturtyp	Areal enligt nuvarande förhållanden (ha)	Areal enligt bevarandemålen (ha)
Åker/Vall	2,3 (1b,1c)	2,3
Äng	1,5 (4,10a,10h)	1,5
Öppen betesmark	8,1 (2a,2b,10c,10d,10i,10j)	10,5 (+10e,+halva 10g)
Trädklädd betesmark	10,5 (3a,3b,10b)	12,0 (+halva 10g)
Kultiverad betesmark	(Ingår i öppen betesmark)	
Granskog	0,8 (10e) <i>(även delar av 7a är grandom. Men innehåller enligt värdering minst 20% löv)</i>	0
Lövblandad barrskog	19,7 (7a,8,10g förutom hyggen)	2,2 (8)
Barrsumpskog	3,8 (9)	3,8 (9)
Ädellövskog	15,7 (5a,5b,5c,5d,10f)	15,7
Blandskog med ädellövinslag	4,7 (6a,6b,7b)	20,0 (+7a)
Hygge	1,0 (del av 7a och 10g)	0
Vägområde	0,2	0,2
SUMMA	Ca 68,0	Ca 68,0

3 HISTORISK OCH NUVARANDE MARKANVÄNDNING

Området är rikt på fornlämningar, se nedan under "Kulturhistoriska värden", som visar hur markerna nyttjats i äldre tider. Geometrisk inmätning från

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

1696, skifteskartor från 1800-talet och ekonomiska kartan från 1951 visar att området har varit betydligt öppnare och att stora delar av området har varit inägomark. Vissa delar var dock utmark, bl.a. området norr om gården Djäknabygd (se längre fram skötselområdena 6a, 7b, del av 3b och 6b).

Södra stambanan som stod klar under 1860-talet genom området medförde stor påverkan genom fysiskt ingrepp, buller och begränsning av framkomlighet. Den delade gården Djäknabygd mitt itu.

Sjön Möckeln är sänkt med 1,85 m under 1800-talets mitt vilket gör att strandskogen står på gammal sjöbotten. Den gamla strandlinjen kan skönjas på flera ställen.

4 OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN

4.1 Natura 2000

Prästängen och området öster om järnvägen (del av "Linnés Råshult") ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av skyddsvärda naturtyper. Inom reservatet finns naturtyper som listas i art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG). Genom att delar av området ingår i EU:s nätverk förbinder sig Sverige att vidta sådana åtgärder att dessa områden får det skydd och den vård som de behöver för att upprätthålla "gynnsam bevarandestatus".

4.2 Geovetenskapliga värden

Berggrunden består i huvudsak av gnejs. Jordarten består av morän som sannolikt innehåller material från hyperitdiabas som finns i berggrunden norrut. Hyperitdiabas är en slags grönsten som är näringsrikare än t.ex. gnejs. Hela området ingår i sjön Möckelns avrinningsområde som är en del av Helge å.

4.3 Biologiska värden

Området utgörs av en mosaik av ängs- och betesmarker, åkrar, ädellövskog, annan lövskog och barrskog. Området har särskilt stora biologiska och landskapsmässiga värden enligt länets naturvårdsprogram och ligger inom Möckeln-området som är av

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

riksintresse för naturvården (objektnummer NRO07011), enligt Naturvårdsverkets beslut 1988-09-19 och 2000-02-07 och friluftslivet (objektnummer FG 07-02), enligt Naturvårdsverkets beslut 1988-09-19. Möckeln-området har också av Naturvårdsverket utpekats som en trakt med särskilt värdefulla lövskogsområden (Naturvårdsverket, 2000).

Ädellövskogarna söder om kyrkan är klassade som nyckelbiotop (Skogsstyrelsen, 1994-2004). Ängs- och betesmarkerna i Prästängen och i Djäknabygd är uppmärksammade i Länsstyrelsens ängs- och betesmarksinventering. Området gränsar till det mycket värdefulla odlingslandskapet i Råshult. I området finns många hålträd och grova lövträd med rik förekomst av ovanliga lavar. Hela Möckeln-området har ett synnerligen artrikt fågelliv.

Prästängen har en ovanlig rik förekomst av ovanliga och hotade svampar som bara kan leva i ogödslade och hävdade gräsmarker.

Insektslivet i området är mycket värdefullt. På ängsmarker och äldre åkermarker finns ett flertal populationer av hotade vildbin. I gamla bokar finns hotade vedinsekter.

Området är ett av de områden i länet som har flest rödlistade arter dokumenterade.

4.4 Kulturhistoriska värden

Carl Linnaeus föddes 1707 i Råshult som ingår i kulturresevatet Komministerbostället Råshult och som gränsar till det aktuella området i nordöst. År 1709 flyttade familjen Linnaeus till Stenbrohults prästgård som då låg i direkt anslutning till Stenbrohults kyrka där fadern Nils Linnaeus verkade som präst. Stenbrohults kyrka och prästgård ligger strax norr om den västra delen av reservatsområdet. Linné växte upp fått sin första inspiration av naturen från området kring Stenbrohult. Han skrev själv om bl.a. sitt barndomshem: "Ja prästgården här tycks vara af Flora siälf utsirad. Här hafwer jag med modersmjölken imprimerat uti mig de åtskillige örters diversa figur; om något rum uti hela världen

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

kan vara ställdt på angenämare ort, twiflar jag mycket..." (Linnaeus 1729). Råshult är riksintresse för kulturmiljövård (K65:13 (K4)) och (G5) enligt Riksantikvarieämbetet 1975. Den nordöstra delen av området ligger inom detta riksintresse.

Området är rikt på fornlämningar bl.a. finns på bägge sidor om den allmänna vägen ett stort område med fossil åkermark och ett antal gravar med ursprung i brons- eller järnåldern. På bägge sidor järnvägen finns vidare ett område med fossil åkermark med medeltida ursprung. Det finns en hålväg, flera stenmurar, övriga odlingsrösen, flera övergivna jordkällare och rester av ett par gamla rökugnar. Från sydväst kan man fram till pensionatet Björkelund följa en äldre kyrkväg.

4.5 Turism och friluftsliv

Området utnyttjas i dagsläget främst som rekreationsområde av närboende. En gammal kyrkväg går igenom området.

4.5.1 Tillgänglighet

Växjövägen mellan Älmhult och Liatorp (vägnr 600) går igenom området. Enskilda vägen mellan Råshult och Getaryggarna (vägnr 18211) går i anslutning till den östra delen öster om järnvägen. Enskilda vägen till Lilla Stenbrohult och Stocksås (vägnr 18210) passerar områdets sydvästra del. Enskilda vägen till Djäknabygd går österut från kyrkan till järnvägen.

4.5.2 Känslighet för slitage och störningar

Slitage kan vara positivt för t.ex. markbyggande insekter. En ökad besöksfrekvens i naturreservatet bör dock mötas genom att besökare leds till iordningställda stigar för att minska negativ påverkan av känsliga växt- och djurarter och pågående jordbruksdrift. Inom de områden som planeras bli naturvårdsavtal förväntas ingen ökning av besökare.

4.6 Anläggningar

På fastigheten Stenbrohult 1:9 finns flera jordkällare och, förutom kyrkvägen, brukningvägar mot

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

söder och nordväst (den senare nyligen förstärkt). På fastigheten Sällhult 3:1 finns en grusad skogsbilväg västerut från allmänna vägen och enkla brukningsvägar genom bokskogen öster om allmänna vägen. I kanten av bokskogen bakom den södra ladugården står ett äldre garage.

5 GENOMFÖRDA INVENTERINGAR OCH DOKUMENTATION

- Bengtson, O. 2002: Inventering av Stenbrohult - Naturvärdesutredning och synpunkter på skötsel. Länsstyrelsen i Kronobergs län och Pro Natura.
- Franzén, M. & Nilsson, S.G. 2004. Landskapsutnyttjande för vädssandbiet *Andrena hattorfiana* och andra hotade vildbin (Hymenoptera, Apoidea) i Stenbrohult, Linnés hembygd. - Entomologisk Tidskrift 125: 1-10.
- Hedin, J. 1996. Habitat availability or forest continuity as governing factor of the distribution of hole-dependent wood-beetles (Coleoptera). - Examensarbete, Ekologiska inst., Zoökologi, Lunds Universitet, Lund.
- Härder, A. 1991. En sammanställning av gammal torp och backstugebebyggelse under Råshults Södergård - Norregård, Stenbrohults prästgård och Lilla Stenbrohult. - Stenbrohult i Forntid och nutid 16. Hembygdsföreningen Linné 1991: 23-48.
- Lindblad, M. & Nilsson, S.G. 1999. Skog och träd i kulturlandskapet. Vegetationshistorien i Stenbrohult utifrån biologiska och historiska arkiv. - Svensk Botanisk Tidskrift 93: 19-31.
- Länsstyrelsen i Kronobergs län. 1993: Ängs- och hagmarksinventeringen i Kronobergs län.
- Länsstyrelsen i Kronobergs län. 2004: Ängs- och betesmarkinventeringen i Kronobergs län.
- Länsstyrelsen i Kronobergs län. 1989: Naturvårdsprogrammet.
- Nilsson, S.G. 1996. Gammelträd och grova döda träd i ålderdomliga kulturlandskap. - Kulturmiljövård häfte 5/6 år 1995: 77-85.
- Nilsson, S.G., Aronsson, G. & Hultengren, S. 2003. Biologisk mångfald i Linnés hembygd i Småland. 2. Rödlistade växter och svampar i Stenbrohults socken. - Svensk Botanisk Tidskrift 97: 74-93.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

- Nilsson, S.G., Arup, U., Baranowski, R. & Ekman, S. 1994. Trädbundna lavar och skalbaggar i ålderdomliga kulturlandskap - Svensk Botanisk Tidskrift 85: 1-12.
- Nilsson, S. G. & Baranowski, R. 2003. Biologisk mångfald i Linnés hembygd i Småland. 3. Rödlistade vedskalbaggar i centrala Stenbrohults socken. - Entomologisk Tidskrift 124: 137-157.
- Nilsson, S.G. & Nilsson, I.N. 2004. Biologisk mångfald i Linnés hembygd i Småland. 4. Kärlväxtfloran och dess förändring i Stenbrohults socken. - Svensk Bot. Tidskr. 98: 65-160.
- Nilsson, S.G. & Rundlöf, U. 1996. Natur och kultur i Stenbrohult. - Naturskyddsföreningen i Kronobergs län.
- Nilsson, S.G. 1980. Möckelnområdets Fågelfauna, Länsstyrelsen i Kronobergs län. Riksantikvarieämbetet. 1995. Fornminnesinventeringen.
- Rundlöf, M. 2002: Lövskogsbestånd och vidkroniga lövträd i Möckelnområdet - Inventering baserad på infraröda flygbilder, Del I och II. Länsstyrelsen i Kronobergs län och Naturskyddsföreningen i Kronobergs län. Länsstyrelserapport 2002:09 och 2002:10.
- Samlade skrifter i Stenbrohults Församling. Skogsvårdsstyrelsen. 2002: Inventering av nyckelbiotoper. Registerutdrag ur nyckelbiotopsdatabas.
- Svenska kyrkan. 1995: Rapport från nyckelbiotopsinventeringen. Stencil.
- Ask, P. & Nilsson, S.G. 2005. Det privata skogsbrukets landskap - En studie av uthålligt brukande i Stenbrohultsområdet. - MISTRA (SUFOR).
- Nilsson, S.G. 2006. Utmarksskogen förr i tiden - uppgifter från Linnés hembygd. Svensk Bot. Tidskr. 100: 393-412.
- Nilsson, S.G. 2006. Stor pälsblomfluga *Criorhina ranunculi* - en mångfaldsindikator på landskapsnivå? Fauna och Flora 101(3): 20-23.
- Nilsson, S.G. & Franzén, M. 2006. Biologisk mångfald i Linnés hembygd i Småland. 5. Dagfjärilar och bastardsvärmare (Lepidoptera: Rhopalocera and Zygaenidae). Entomologisk Tidskrift 127 (1-2): 39-55.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

- Nilsson, S.G. 2007. Besöksguide till Naturen i Linnébygden. - Naturskyddsföreningen i Kronoberg och Naturkul, Stenbrohult.
- Nilsson, S.G., Bygebjerg, R. & Franzén, M. 2007. Blomflugor (Diptera, Syrphidae) på en gård i Linnés hembygd i Stenbrohult. Entomologisk Tidskrift 128: 133-148.
- Nilsson, S.G., Franzén, M. & Norén, L. 2007. Hög artrikedom av vildbin (Hymenoptera: Apoidea) i Linnés hembygd i Stenbrohult. Fauna och Flora 102 (2): 48-58.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

PLANDEL

6 SKÖTSELOMRÅDEN

Hela området är indelat i 27 skötselområden med 8 olika naturtyper. Indelningen utgår från den långsiktiga målsättningen med skötseln, se även kartan (bilaga a).

Den av Artdatabanken fastställda rödlistan innebär en klassning av växter och djur som är hotade eller missgynnade i Sverige. Klasserna är följande: missgynnad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN) och akut hotad (CR). Förkortningarna används nedan.

Skötselområdena är:

1. Åker
2. Öppen betesmark (i flera fall före detta åkrar).
3. Trädklädd betesmark
4. Äng
5. Ädellövskog
6. Triviallöv med ädellövinslag
7. Blandskog med ädellövinslag
8. Lövblandad barrskog
9. Barrsumpskog
10. Djäknabygd öster om järnvägen
11. Friluftsliv
12. Vägområden

6.1 Generella riktlinjer och åtgärder

Arealen lövskog och andelen lövträd och buskar i blandskog ska på sikt öka genom avveckling av gran. Lind, avenbok, hassel och "blommande" träd och buskar som apel, hagtorn, nypon, olvon och sälgnynnas särskilt. Tall gynnas där den uppträder naturligt. Bryn och variation i övrigt får skapas genom punktinsatser som ringbarkning eller andra åtgärder. Omplantering av lokalt uppkomna träd och buskar får ske. Även frösådd och utplantering med regional proveniens får ske för att nå syftet.

Ängsarter m.m. som tidigare funnits naturligt inom området, t.ex. klockgentiana och granspira, får återinföras med lokal eller regional proveniens. Spridning av ängshö kan vara lämpligt metod. Jord-

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

blottor ska skapas för att gynna marklevande insekter, spridning av önskvärda arter eller för att bekämpa dominans av ej önskvärda arter, t.ex. lentåtel.

I de flesta skötselområden som är eller kommer att vara trädbärande (ej intill tomtmark) ska mängden multnande ved öka främst med avseende på löv- och tallved. Multnande granved har också stort värde för vissa vedlevande växter och djur och därför ska även död eller döende gran skapas och bevaras men med begränsningen att det inte får leda till risk för angrepp på grannfastigheterna. Multnande ved får flyttas från t.ex. vägar, stigar och betesmarker till annan del av området, t.ex. till så kallade faunadepåer. Lämpliga platser för faunadepåer finns i områdena 7 och 9g. Ved får också läggas in i reservatet på den mark som staten äger från andra ställen i trakten. Multnande ved, hålträd och savflöden ska aktivt skapas med olika metoder.

Vindskydd för boskap kan komma att behövas och får då anläggas inom delar som är mindre känsliga för påverkan på naturmiljön och landskapsbilden. Djur som skadar träd genom barkgnag ska snarast tas bort från områden som har värdefulla träd.

När det gäller fornlämningar ska i första hand gravar hållas fria från buskar och träd. Närstående träd ska bara tas bort om de är så nära att en rotvälta kan välta upp graven men det måste vägas in hur värdefullt trädet i sig är ur naturvårdssynpunkt. Jordkällarna sköts på samma sätt. Fornåkrar och övriga kulturspår synliggörs i möjligaste mån.

I samtliga skötselområden som gränsar till järnvägen finns en 20 meter bred skötselgata där träd har avverkats för att förebygga stormfällning över järnvägen. Undantag från genomförd och framtida avverkningar kan vara rotfasta solitärer av god kvalitet som inte riskerar att falla över järnvägen. Utanför skötselgatan finns en kantzon där Banverket genom servitut har möjlighet att ta bort farliga träd och träd som inom en 10-årsperiod kan bli farliga. Banverket sköter skötselgatan och har uttalat att

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

målsättningen är följande. Närmast spåret lämnas inga träd eller buskar vilket ger utrymme för olika örter och gräs. Längre från spåret sparas låga buskar. Längst ut från spåret kommer buskar och mindre träd att sparas varav vissa kommer att beskäras på höjden. Därigenom utvecklas ett stabilt bryn (Ur Banverkets "Underhållet av skötselgator").

Samrådsmöten mellan förvaltare och markägare ska hållas regelbundet, minst vartannat år.

Förvaltaren deltar i drift och underhåll av de bruksvägar som denne använder.

Inom fastighet Stenbrohult 1:9 får inga elstängsel sättas upp utan godkännande av markägaren (1b, 1c, 2c, 3b och västra delen av 5d).

Skötselområde 1 (b-c): Åker/Vall (2,6 ha)

Beskrivning:

Åkrar. I område 1b och 1c finns åkerholmar med lövträd. Alla områden har under senare tid utnyttjats för vallskörd med efterbete. Område 1a på fastigheten Sällhult 3:1 har tagits bort vid revidering eftersom det inte ingår i naturvårdsavtalet.

Bevarandemål:

- Åkrarna bibehålls öppna och träd- och buskfria.
- Stenmurar är fria från igenväxningsvegetation. Spridda bärande buskar och träd som inte skadar stenmurarna kan sparas på lämpliga ställen.

Skötselåtgärder:

Åkerbruk, slåtter eller bete. Plöjning bör eftersträvas. Kantzoner slyröjs vid behov.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

Skötselområde 2 (a-b): Öppen betesmark (4,1 ha)

Beskrivning:

I huvudsak öppna betesmarker med enstaka träddungar och eller stråk av solitära träd. Stora delar har någon gång brukats som åker. Förekommande träd i dessa områden är björk, ek, bok och en. I område 2b finns också sälg, asp och apel. Område 2a, Prästängen, är ett Natura 2000-område. Här finns svamparna slät knölfoting (*Squamanita contortipes*) och stråfingersvamp (*Clavaria straminea*) som båda har hotkategori VU. I Prästängen finns även svampen vridfingersvamp (*Clavaria amoenoides*)(NT) och slättergubbe (*Arnica montana*)(NT). Granspira har förkommit tidigare. I område 2b finns ängsflora med jungfrulin i den lite magrare och stenigare norra kanten. Vägsälanten utmed kyrkvägen/ brukningsvägen i västra kanten av området sköts genom slätter.

Bevarandemål:

- Ogödslade betes- eller slättermarker med träddungar/solitärer av grova och gamla träd. Inslag av ersättningsträd i motsvarande grad.
- Svampen slät knölfoting(*Squamanita contortipes*)(VU) förekommer inom område 2a.
- Slättergubbe (*Arnica montana*)(NT) trivs inom område 2a och minskar inte i utbredning.

Skötselåtgärder:

Bete och/eller slätter, alternativt bränning ibland. Betesdjur ska vara nötkreatur och/eller häst. Slätter bör bedrivas där den bedrivs idag och gärna utökas i de artrikaste delarna av 2a och 2b. I alla områden betesputs och röjning av eventuellt sly vid behov. Åtgärder vidtas för att begränsa vecketåg i fuktigare delar av 2a. Utglesning av träd och buskar i bryn får ske vid behov. Även återplantering i brynen av t.ex. hagtorn, hägg, rönn, apel, nypon och olvon får göras vid behov. Stödutfordring får inte ske. I område 2a bör partier med slättergubbe stängslas ifrån så att de inte betas förrän på sensommaren. Frön av granspira kan spridas i fuktigare delar av 2a där den funnits tidigare.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

**Skötselområde 3 (a-b): Trädbärande betesmark väster
om järnvägen (5,6 ha)**

Beskrivning:

Gles blandlövskog med ädellövinslag. Dominerande träd och buskar i dessa områden är bok, ek, björk, asp, sälg och hassel men det förekommer även lind, al, tall, gran, en och rosväxter. Norra och södra delen av område 3a ingår i Natura 2000-område. I detta område finns den rödlistade stor vaxlav (*Coenogonium luteum*)(EN) och vädtsandbi (NT). Södra delen av 3b är skogsmark kring en bäck som rinner mot väster. Denna del betas inte.

Bevarandemål:

- Trädbärande betesmark med inslag av ädellöv, sälg, hassel, hagtorn, hägg, rönn, olvon, apel och nypon (9070) med grova och gamla träd. Inslag av ersättningsträd i motsvarande grad. Undantag: södra delen av 3b är lövrik blandskog med grova och gamla träd.
- Friställda grova ädellövträd förekommer.
- Träd som dör får multna på lämplig solbelyst plats inom respektive område. Om flera grova träd dör samtidigt får veden flyttas till faunadepå om skötseln försvåras.

Skötselåtgärder:

Bete av nötkreatur och/eller häst (i södra delen av 3b dock inget krav). Punktinsatser får göras för att gynna vissa grova träd och t.ex. blommande buskar. Spridda individer kan aktivt "skadas" för att påskynda hålbildning. Inträngande gran och annan igenväxning röjs bort men "ersättningsträd" sparas. I område 3b tas även en del större granar bort för att öppna upp kring ädellövträd. Döda stående träd i område 3a som är tydligt synliga från kyrkogården får fällas och vid behov flyttas. Föryngringsområden för ädellövträd skyddas från betesdjur så att föryngringen av t.ex. lind säkerställs.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

Skötselområde 4: Äng (0,3 ha)

Beskrivning:

En äng finns vid Djäknabygd väster om banvallen. Här växer många ängsväxter t.ex. åkervädd, ängsvädd, rödklint, ärtväxter, prästkrage, grönvit nattviol, brudborste, sommarfibbla(NT) och andra fibblor. Bland svamparna förekommer den rödlistade scharlakansvaxskivling (*Hygrocybe punicea*)(NT). De rödlistade vildbina t.ex. väddgökbiet (*Nomada armata*) och slättersandbiet (*Andrena humilis*) båda med hotkategori EN, väddsandbiet (*Andrena hattorfiana*)(NT), alvarsandbiet (*Andrena alfkenella*)(NT) och fjärilar t.ex. mindre bastardsvärmare (*Zygaena viciae*)(NT), bredbrämrad bastardsvärmare (*Zygaena lonicerae*)(NT), grön metallvingesvärmare (*Adscita statices*)(NT) samt många vedinsekter födosöker här. Finmovägstekeln (*Arachnospila abnormis*) förekommer också. I den centrala delen har en jordblotta anlagts för att gynna marklevande insekter.

Bevarandemål:

- Artrik ängsmark med pollen- och nektarkrävande insekter samt marklevande insekter.
- Sommarfibbla och åkervädd förekommer rikligt.
- Jordblottor förekommer.

Skötselåtgärder:

Den södra öppna delen av område 4 slås, alternativt bränning på våren. Möjlighet finns att på sikt utöka slåtter till även den norra delen på sikt. Efterbete är lämpligt och om möjligt minst vart tredje år. Området ingår i ett bränningsschema vilket innebär att ungefär vart 5:e år slås inte en yta som ska brännas följande vår. Bränning görs före mitten av april (olika ytor bränns vid olika år, rullande schema tillsammans med skötselområde 10). Jordblottor skapas eller upprätthålls.

Skötselområde 5 (a-d): Ädellövskog (13,4 ha)

Beskrivning:

Ädellövskog där de dominerande trädslagen är bok, avenbok och ek, men det finns även lind, björk, asp och inslag av tall och gran. Gamla grova träd finns

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

spridda i hela området. Intill de öppna odlingsmarkerna finns några gamla lindar med tydliga spår efter hamling. Område 5a är en liten och ganska tät grupp av mycket grova ekar. Område 5b är en liten kulle med yngre ekar varav flera aktivt brutits av för att skydda järnvägen från fallande träd. Områdena har en rik lavflora och ett betydande antal vedlevande skalbaggsarter. Bland dessa finns många rödlistade och krävande arter. Majoriteten av dessa är knutna till bok men rödlistade arter har även noterats på lind, ek och avenbok. Av de rödlistade lavarna kan mycket krävande arter som stor vaxlav (*Coenogonium luteum*)(EN), lunglav (*Lobaria pulmonaria*) (NT), liten lundlav (*Bacidia phacodes*)(NT), parasitsotlav (*Cyphelium sessile*)(NT), rosa lundlav (*Bacidia rosella*)(NT) och bokkantlav (*Lecanora gabrata*)(NT) nämnas. Samtliga dessa arter kräver äldre träd för att trivas och de flesta arterna växer i skuggiga miljöer med undantag av parasitsotlaven som gynnas av öppna till halvöppna lägen. Lindskål (*Holwaya mucida*) växer på lind i område 5d. Mindre hackspett(NT), göktyta(NT) och skogsduva förekommer.

På bägge sidor om allmänna vägen finns ett område med fossil åkermark och minst 4 gravar med ursprung i brons- eller järnåldern. Norr om gården Lilla Stenbrohult finns en hålväg, flera stenmurar, övriga odlingsrösen och flera övergivna jordkällare. Från sydväst kan man fram till pensionatet Björkelund följa en äldre kyrkväg.

Bevarandemål:

- Hela arealen är ädellövskog av bok, avenbok, ek lind och andra lövträdslag. Minst 10 ha bokskog (9110).
- Stor andel grova och/eller gamla träd (över 150 år) samt träd i de flesta åldersklasser finns inom respektive område (för lilla område 5a finns dock efterträdnarna delvis i angränsande område).
- Förekomsten av hålträd samt stående och liggande multnande ved är riklig. Ingen löv- eller tallved tas ut ur reservatet.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

- I område 5d finns bryn med inslag av neker-, pollen- och bärrika träd och buskar mot angränsande öppen mark.
- Laven rosa lundlav förekommer och sprider sig inom bokskogen.
- Andelen gran ska inte överstiga 5 % av totala virkesvolymen.

Skötselåtgärder:

Områdets skötsel ska syfta till att öka andelen gamla och/eller grova lövträd och mängden död lövved. Gamla grova träd får frihuggas, t.ex. gamla lindar, spärrgreniga ekar och tallar. Punktinsatser för att gynna trädslagsblandning och föryngring vid behov. Åtgärder för att skapa bryn mot öppen mark. Aktiva åtgärder för "förtida" åldrande, för att skapa hålträd eller enstaka gläntor får ske. Gravar och jordkällare ska huggas fria från inväxande träd och buskar som skadar. Inträngande gran tas bort, men några spridda granar kan sparas. I huvudsak all lövved lämnas kvar eller flyttas till lämpligare plats inom reservatet.

I sydvästra delen av område 5d finns en öppen yta som stormfälldes 2005. Här görs en naturvårdsgallring i självföryngringen mot mångfald av lövträdsdrag.

Skötselområde 6 (a-b): Triviallövskog med ädellövinslag (3,9 ha)

Beskrivning:

Triviallövskog med inslag av ädellövträd finns norr om vägen till Djäknabygd och utmed Möckelns strand. De dominerande träden är björk, al, bok, asp och videarter, men det finns även avenbok, ek, lind och inslag av tall och gran. Gamla grova lövträd finns spridda i områdena. Område 6a består mest av björk och är delvis blöt sumpskog. I 6a finns också gott om föryngring av bok som bör värnas. I område 6b finns gott om ung och gammal lind. Mindre hackspett(NT) förekommer.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

Bevarandemål:

- Lövskog av främst björk, bok, ek, lind, asp och tall men även övriga naturligt förekommande lövträd som sälg, vide, al, rönn, lönn, m.m. bör förekomma. Buskar som hassel, nypon, olvon m.m. finns också, särskilt i bryn mot öppna marker och vägar.
- Stor andel grova och/eller gamla träd (över 150 år) samt träd i de flesta åldersklasser finns inom respektive område.
- Förekomsten av hålträd samt stående och liggande grov multnande ved är riklig. Ingen löv- eller tallved tas ut ur reservatet.
- Mot angränsande öppen mark och vägar finns bryn med inslag av neker-, pollen- och bärrika träd och buskar.
- Andelen gran ska inte överstiga 5 % av totala virkesvolymen.

Skötselåtgärder:

Frihuggning av grova träd, t.ex. gamla lindar, spärrgreniga ekar och tallar. Punktinsatser för att gynna trädslagsblandning och föryngring vid behov. Åtgärder för att skapa bryn mot öppen mark och väg. Ung och gammal lind i anslutning till de öppna markerna gynnas. Aktiva åtgärder för "förtida" åldrande, för att skapa hålträd eller enstaka gläntor får ske. Döda stående träd i norra kanten av område 6b som är tydligt synliga från kyrkogården får fällas och vid behov flyttas. Inträngande gran tas bort, men några spridda granar kan sparas. All lövved lämnas kvar eller flyttas till lämpligare plats inom reservatet. Bete får ske men med beaktande av att lövföryngring ska ges möjlighet att komma upp. Diket i 6a läggs igen genom punktinsatser för att restaurera sumpskogen.

Skötselområde 7 (a-b): Blandskog med ädellövinslag (16,7 ha)

Beskrivning:

Blandskog av barr- och olika lövträd. De dominerande trädslagen är gran, björk, tall, asp, bok, ek, m.m. Vissa delar är nästan ren granplantering. I område

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

7b finns ett antal ekar hårt trängda i planterad gran. Hela området är historiskt inägomark. Den humlelik pälsblomflugan (*Criorina ranunculi*) finns här och behöver ihåliga och rötade lövträd och närhet till blommande buskar. I delområde 7a häckar mindre hackspett (*Dendrocopos minor*)(NT) och där finns även den rödlistade tallmulmblomflugan (*Chalcosyrphus piger*)(NT), som gynnas av grov multnande ved på gamla tallar och döda tallar.

I nordöstra delen av område 7a finns ett fint medeltida fornåkerlandskap, numera skogsbevuxet med lind, avenbok, m.m. Rösena är tydligt uppbyggda på höjden och terrasser och hak efter åder är mycket tydliga.

Bevarandemål:

- Gles och luckig blandskog av främst ek, bok, björk, asp, tall, men även övriga naturligt förekommande lövträd som sälg, vide, rönn, lind, lönn, m.m. bör förekomma. Buskar som hassel, nypon, olvon m.m. finns också. Lövandelen är >75%.
- Stor andel grova och/eller gamla träd (över 150 år) samt träd i de flesta åldersklasser finns inom respektive område.
- Förekomsten av hålträd samt stående och liggande multnande ved är riklig. Ingen löv- eller tallved tas ut ur reservatet.
- Andelen gran ska inte överstiga 5 % av totala virkesvolymen.

Skötselåtgärder:

Försiktig frihuggning av befintliga lövträd och tallar. Granbestånden/inslaget avverkas inom 15 år genom en eller flera insatser. Ringbarkning kan användas och lämplig mängd högstubbar och liggande ved av gran kan skapas och lämnas. Detta får dock inte leda till risk för granbarkborreangrepp eller liknande på grannfastigheter. Självföryngrad skog röjs och gallras därefter utifrån målen. Bägge områdena bör på sikt betas för bästa måluppfyllelse. Område 7b och den norra lövrika delen av 7a prioriteras i detta avseende före den södra delen av 7a (den sydvästligaste delen av 7a, väster om kanalen betas dock inte). I planeringen av betet tas löpande hänsyn till lövföryngring. Bränning kan

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

användas vid restaurering och i framtid skötsel för att t.ex. gynna etablering av asp. Aktiva åtgärder får göras för "förtida" åldrande av träd, för att skapa hålträd eller gläntor. All lövved vid sådana åtgärder lämnas kvar. En "faunadepå" kan anläggas för grova lövträd från andra områden på lämpligt ställe nära vägen. Diket som kommer in från område 6a läggs igen punktvis. Røjning av ny gran vid behov. Åtgärder får göras för att undvika större angrepp av granbarkborre eller liknande inom området eller utanför reservatet.

Vid fornåkrarna bör nästa trädgeneration styras till de f.d. åkerytorna snarare än på rösen. Behåll slutet trädskikt men värna sikten i dessa delar.

Skötselområde 8: Lövrik barrskog (2,2 ha)

Beskrivning:

50-70-årig blandskog av gran, tall och björk, mindre delar sumpskog. Inslag av gamla tallar och björkar.

Bevarandemål:

- Blandskog med stor andel löv och tall. Lövandelen är >50%.
- Stor andel grova och/eller gamla träd (över 150 år) samt träd i de flesta åldersklasser finns inom området.
- Förekomsten av hålträd samt stående och liggande multnande ved är riklig. Ingen löv- eller tallved tas ut ur reservatet.

Skötselåtgärder:

Alternativ 1: Granbestånden/inslaget avverkas inom 15 år genom en eller flera insatser. Bra utfart för virkestransporter saknas. Samordning med avverkning på grannfastighet kan vara en möjlig väg. Den därefter kommande självföryngrade skogen röjs och gallras utifrån målen.

Alternativ 2: Skogen får bli gammal och dö bort naturligt och först därefter, på längre sikt, övergå till lövskog. Under tiden underröjs föryngring av gran kontinuerligt och det inslag av löv och tall i alla åldrar som finns gynnas genom frihuggning.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

I bägge alternativet gäller att ringbarkning kan användas och lämplig mängd högstubbar och liggande ved av gran kan skapas och lämnas. Detta får dock inte leda till risk för granbarkborreangrepp eller liknande på grannfastigheter. Inget löv eller tall körs ut från området. Plantering av träd för att uppnå mål får ske.

Skötselområde 9: Sumpskog (3,8 ha)

Beskrivning:

Tallsumpskog. I områdena finns äldre diken som har avvattnat sumpskogen så att gran har vandrat in.

Bevarandemål:

- Gles tallsumpskog med grova och/eller gamla tallar och inslag av björk.
- Förekomsten av hålträd samt stående och liggande multnande ved är riklig. Ingen löv- eller tallved tas ut ur reservatet.
- Hydrologin är i allt väsentligt återställd.
- Andelen gran ska inte överstiga 1 % av totala virkesvolymen.

Skötselåtgärder:

Gallring eller ringbarkning av större gran. Detta får dock inte leda till risk för granbarkborreangrepp på grannfastigheter. Røjning av ung gran vid behov. Försiktig frihuggning av vissa tallar för att få vidkroniga botallar. Då kan även ringbarkning eller skapande av högstubbar av tall ske. Även övriga aktiva åtgärder får göras för "förtida" åldrande av träd eller för att skapa hålträd. Bränning kan användas vid restaurering och i framtid skötsel. Diket utmed västra, norra och östra kanten läggs igen punktvis.

Skötselområde 10 (a-j): Djäknabygd öster om järnvägen (16,4 ha)

Beskrivning:

Området är ett småskaligt mosaiklandskap av ängar, trädklädda betesmarker, smååkrar och lövskog. Hela skötselområdet är historiskt sett inägomark. Åkrarna

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

har sedan lång tid skötts som betesmark. Variationen inom området är grunden till en ovanligt stor artrikedom. Nästan hela skötselområdet (utom 10g och 10j) är Natura 2000-område. Stor del är också fornåker med medeltida ursprung.

Det finns två slätterängar, 10a och 10h, med riklig ängsvegetation. Här växer många ängsväxter t.ex. ängsvädd, åkervädd, jungfrulin, jungfru Marie nycklar, grönvit nattviol, solvända, brudborste, slättergubbe(NT), slätterfibbla, sommarfibbla(NT), blodrot, darrgräs och ängstarr.

Delområdena 10c, 10d, 10i och 10j är små före detta åkrar som är utmagrade och delvis artrika. Spridda träd och buskar förekommer, t.ex. hassel på en åkerholme i 10c. Vanliga förekommande örter är åkervädd, ängsvädd, olika fibblor, blodrot, prästkrage, ljung, stagg, darrgräs, gökärt och andra ärtväxter.

Bland svamparna förekommer den starkt hotade svartnande narmusseron (*Porpoloma metapodium*)(EN) och rodnande lutvaxskivling (*Hygrocybe ingrata*)(VU), mörkfjällig vaxskivling (*Hygrocybe turunda*) och praktvaxskivling (*Hygrocybe splendissima*)(NT).

Blottor av den sandiga jorden i solbelysta syd-slänter gynnar sandlevande steklar t.ex. vildbin. Flera av dessa bin är hotade eller missgynnade som t.ex. väddgökbiet (*Nomada armata*)(EN), slättersandbiet (*Andrena humilis*)(EN) och väddsandbiet (*Andrena hattorfiana*)(NT). Slättersandbiet och väddgökbiet är helt beroende av sommarfibbla och åkervädd. Bland fjärilar finns t.ex. liten bastardsvärmare (*Zygaena viciae*)(NT), bredbrämrad bastardsvärmare (*Zygaena lonicerae*)(NT) och grön metallvingesvärmare (*Adscita statices*)(NT).

Delområde 10b är trädklädd betesmark med varierad trädthet. Dominerande trädslag och buskar i området är bok, ek, björk, asp, sälg och hassel men det förekommer även lind, al, tall, gran och rosväxter. Vissa partier domineras helt av hassel. Gamla öppna åkerytor i västra delen domineras helt av lentåtel.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

Delområde 10f är en mycket artrik gammal bokskog med inslag av ek.

I den trädklädda betesmarken och i bokskogen förekommer flera rödlistade vedskalbaggar som kräver gamla, grova träd t.ex. trubbtandad lövknäppare (*Crepidophorus mutilatus*)(VU) och (*Cryptophagus fuscicornis*)(VU). Den röda mulmblomflugan (*Chalcosyrphus piger*)(NT) lever under barken på döda tallar och multnande tallved. Den stora pälsblomflugan (*Criorina ranunculi*) förekommer också (se under område 4). Bland vedsvampar förekommer skillertickan (*Inonotus cuticularis*)(VU) som växer på gammal bok, skinntagging (*Dentipellis fragilis*)(NT) och koralltaggsvamp (*Hericium coralloides*)(NT). Bland lavarterna finns bl.a. savlundlav (*Bacidia incompta*)(VU), lunglav (*Lobaria pulmonaria*)(NT) och rosa lundlav (*Bacidia rosella*)(NT). Bivråk (VU), nötkråka (NT), mindre hackspett (NT) och törnskata förekommer.

I 10d finns i öster ett stråk med blötare före detta mossodling där det nu finns bl.a. hagtorn och ängsvädd. Även i 10f finns utmed gränsen en smal remsa med mossodling.

10e har fram till 1960-talet varit ängs- och betesmark men består idag av ensartad granplantering.

10g har i modern tid till stor del varit skogsklätt efter att det slutade att användas som betesmark på 1960-talet. Idag är stora delar hyggen med god förnygring av björk, tall, bok m.m. I södra delen finns restbestånd med blandskog med gran, lite bok och asp. Nära järnvägen finns ett bestånd med slätterfibbla. En gammal husbehovstäkt innehåller jordblottor.

Flera små gölar och grodvatten finns utspridda i området som helhet.

Bevarandemål:

- Gynnsam miljö för fjärilar samt mark- och vedlevande insekter. Detta innebär artrika marker med rik pollen- och nektarproduktion under stor del av vegetationsperioden, markblottor av sandig jord och multnande grov ved.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

- Stor andel grova och/eller gamla träd (över 150 år). Träd i de flesta åldersklasser finns inom alla trädklädda områden. Det finns stor variation av trädslag.
- 0,5 ha ängsmark av naturtyp artrika staggräsmarker (6230).
- 1 ha betesmark av naturtyp artrika torra-friska låglandsgräsmarker(6270).
- 5 ha betesmark av naturtyp trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ (9070).
- 2,4 ha bokskog (9110) där rosa lundlav förekommer och sprider sig.
- Förekomsten av hålträd samt stående och liggande multnande ved är riklig inom trädklädda delar. Ingen löv- eller tallved tas ut ur reservatet.
- Andelen gran ska inte överstiga 1 % av totala virkesvolymen.

Skötselåtgärder:

Ängar och öppna betesmarker hävdas alternerande mellan slätter, bränning och bete. Så stor del som möjligt av områdena 10a, 10c, 10d, 10e, 10h, 10i, 10j bör slås. Gräs bränns av före mitten av april ca vart 5:e år, (olika ytor bränns vid olika år, rullande schema inkl. skötselområde 4). Bränningen följs av efterbete. Betesdjur ska vara nöt och/eller häst. Träd- och buskfria ytor bibehålls öppna. I område 10e avvecklas granplanteringen och omställs till öppen betesmark eller äng. Delområde 10g restaureras till ungefär hälften till öppen betesmark och hälften till trädklädd betesmark, se nedan. Äldre granar i söder kan sparas eftersom bivråk häckar i närheten. Jordblottor ska skapas så att det alltid finns lämpliga boområden.

Trädklädda betesmarker ska hävdas genom bete av nöt och/eller häst. Potentiella delar i de trädklädda betesmarkerna bör även restaureras till äng och slås eller brännas eller bara vidgas som gläntor. Föryngringsområden för ädellövträd skyddas från betesdjur så att föryngringen av t.ex. lind säkerställs. Inträngande granuppslag tas bort. Delområde 10g restaureras till ungefär hälften till öppen betesmark och hälften till trädklädd betesmark. Området med slätterfibbla bör prioriteras högt i skötseln.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

Det är dock inte lämpligt att lägga fast målet i detalj för detta delområde. I delområde 10g skapas också vid behov en "faunadepå" där grova lövträd från andra områden kan läggas.

De små åkerytorna i område 10b som fortfarande är öppna behöver inte vara helt fria från buskar men skapa gärna sikt och lyft fram kulturhistoriska spår som terrasser och hak. Røj bort unga björkar men behåll t.ex. hasslar, nypon och applar. Åtgärder bör vidtas för att begränsa lentåtel i dessa delar.

I **bokskogen** får punktinsatser göras för att gynna grova träd eller för att gynna föryngring, t.ex. kapning av enstaka högstubbar. Aktiva åtgärder för "förtida" åldrande och för att skapa hålträd får också ske. All lövved lämnas kvar.

Solbelysta sydslänter i gamla husbehovstäkter och andra lämpliga platser hålls blottlagda och beskuggande träd och buskar tas bort. Mindre äldre täkter finns t.ex. i 10c och 10g.

Ängsväxter bör återinföras i ensartade gräsmarker, se ovan under "6.1 Generella riktlinjer och åtgärder".

Skötselområde 12: Friluftsliv

Beskrivning:

Området utnyttjas i dagsläget främst som rekreationsområde för närboende.

Bevarandemål:

- Öka allmänhetens tillgänglighet till naturreservatet.
- Öka allmänhetens intresse och förståelse för höga naturvärden med en rik biologisk mångfald.

Skötselåtgärder:

Parkeringsplats, informationstavla och strövstig anläggs på sikt på statens mark både på västra och östra sidan om järnvägen, med början öster om järnvägen. Öster om järnvägen kanske det kan bli både en liten och längre stigslinga som med fördel

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

kan bindas ihop med Råshultsstigarna i norr. Lämpliga rastplatser och eventuellt grillplats anläggs i anslutning till stigarna. Strövstig kan även passera privatägda fastigheter om överenskommelse nås. Informationstavla kan också sättas upp vid parkeringsplatsen vid Stenbrohults kyrka om det vid en närmre genomgång med pastoratet bedöms lämpligt och kan träffas överenskommelse om detta. Fornlämningar och övriga kulturlämningar hålls fria från igenväxning och informationsskylt sätts upp.

Skötselområde 13: Vägområden

Beskrivning:

Den allmänna vägen och enskilda vägar till Stockanäs och Djäkabygd går genom området. Naturreservatet och naturvårdsavtalen medför inget hinder för att sköta och underhålla vägarna och dess diken. I samband med att skyltar och anordningar för besökare till naturreservatet anläggs som får följder för användandet av vägarna ska förvaltaren ta upp detta i vägsamfällighetsföreningarna och bli medlem. Se vidare ovan under "kap 4.5.1. Tillgänglighet".

7 JAKT OCH FISKE

Begränsningar finns när det gäller att anlägga åtel och stödutfordra vilt.

8 BRÄNDER, STORM, ÖVERSVÄMNINGAR

Vid händelser som medför att stora mängder träd dör och/eller faller omkull vid t.ex. storm, insektsangrepp, brand eller översvämning gäller följande. All död lövträds- och tallved lämnas i området, men veden får vid behov flyttas till annat skötselområde. Om dessa händelser medför mycket stora mängder ris och toppar får delar av dessa tas ut. Eftersom den främsta målsättningen inte är att skapa multnande ved av gran (se "Generella riktlinjer och åtgärder", kap 6.1) kan angrepp på gran som riskerar att medföra skada på grannfastighet åtgärdas genom borttransport, barkning eller motsvarande. Stigar och andra anordningar hålls snarast möjligt fria från nedfallna och hängande träd.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

9 UTMÄRKNING

Gränsen för naturreservatet ska märkas ut enligt Svensk standard (SIS 03 15 22) vilket innebär att gränsmärken målas på träd och på stolpar som slås ned i marken. Gränsmärkena ska placeras så att man kan se från ett märke till nästa. Vid gränsmarkering i skogsmark ska i gränslinjen, med 0,5 m på vardera sidan reservatsgränsen, röjas en tydlig gata. Denna gata får vid behov underhållas av reservatsförvaltaren. De träd som avverkas i gränsgatan tillfaller markägaren som också själv får ta vara på dem eller låta dem ligga kvar. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns ska underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt.

Gränser för naturvårdsavtal märks normalt ut i fält om avtalstiden överstiger 10 år. För kortare avtalstid görs tillsammans med markägaren en bedömning om utmärkning behövs.

10 DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

10.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Utförda åtgärder ska årligen dokumenteras genom att:

- ange skötselområde,
- ange utförd åtgärd,
- ange åtgärdens syfte,
- ange tidsåtgång och utförare,
- ange år och månad för åtgärdens utförande,
- utföra fotografering.

10.2 Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av bevarandemålen ska ske både i naturreservatet och inom områden för naturvårdsavtal. Uppföljningen ska ligga till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts,
- om gynnsamt tillstånd har uppnåtts,
- om skötselmetoder behöver förändras,
- om en revidering av skötselplanen behövs.

Gynnsamt tillstånd råder inom ett reservat när de uppsatta bevarandemålen nåtts.

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

10.3 Dokumentation och inventeringar

För att dokumentera utgångsläget och möjliggöra uppföljning av bevarandemålen, bör en särskild inventering av de arter och artgrupper som ska följas upp i målen utföras.

11 SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Skötsel- område	Åtgärd	Prioritet 1-3
2a	Åtgärder för att begränsa veketåg i blötare delar. Fortsatt hävd med bete och eventuellt slätter i artrikare delar.	1
1b-c, 3a-b	Fortsatt hävd.	1
10e,10g, 7b	Avverkning av gran.	1-2
4 10a-e, 10g-j	Hävd: slätter, bete, bränning.	1
Hela	Anordningar för friluftslivet. Området öster om järnvägen prioriteras högst.	1
5d	Naturvårdsröjning av självför- yngrat hygge i sydväst.	1-2
6a-b	Naturvårdsröjning och gallring, bland annat röjning av gran.	2
7a,9	Avverkning av gran m.m. se ovan.	2-3
5c-d	Punktåtgärder för att öka variation och biologisk mångfald.	2
8	Avverkning av gran m.m.	3
10b,10e	Åtgärder för att öka variation och biologisk mångfald.	3
7a-b	Bete.	3

Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

Datum
2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

Ärendenummer
511-3953-09

12   ANSVAR FÖR SKÖTSEL, DOKUMENTATION
OCH UPPFÖLJNING AV SKÖTSEL
ÅTGÄRDER, BEVARANDEMÅL OCH
GYNNSAMT TILLSTÅND

Länsstyrelsen har ansvaret för förvaltningen av naturreservatet och ansvarar för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Länsstyrelsen har även ansvar för den operativa tillsynen i naturreservat enligt MB 26 kap. Det innebär att Länsstyrelsen ska övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Länsstyrelsen har ansvaret för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål och gynnsamt tillstånd inom Natura 2000 samt dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder.

Markägaren bedriver i första hand själv fortsatt skötsel. Om inte markägaren har möjlighet att sköta området kan Länsstyrelsen låta utföra skötsel.

Utfallande virke i samband med skötselåtgärder tillfaller staten om inget annat avtalats.

Skötsel av område som omfattas av naturvårdsavtal kan regleras i skötselavtal mellan markägaren och Länsstyrelsen.

13   REVIDERING AV SKÖTSELPLAN

En översyn av skötselplanen bör göras inom 15 år för att bedöma behovet av en revidering av planen. Samråd ska ske med markägarna.

BILAGA

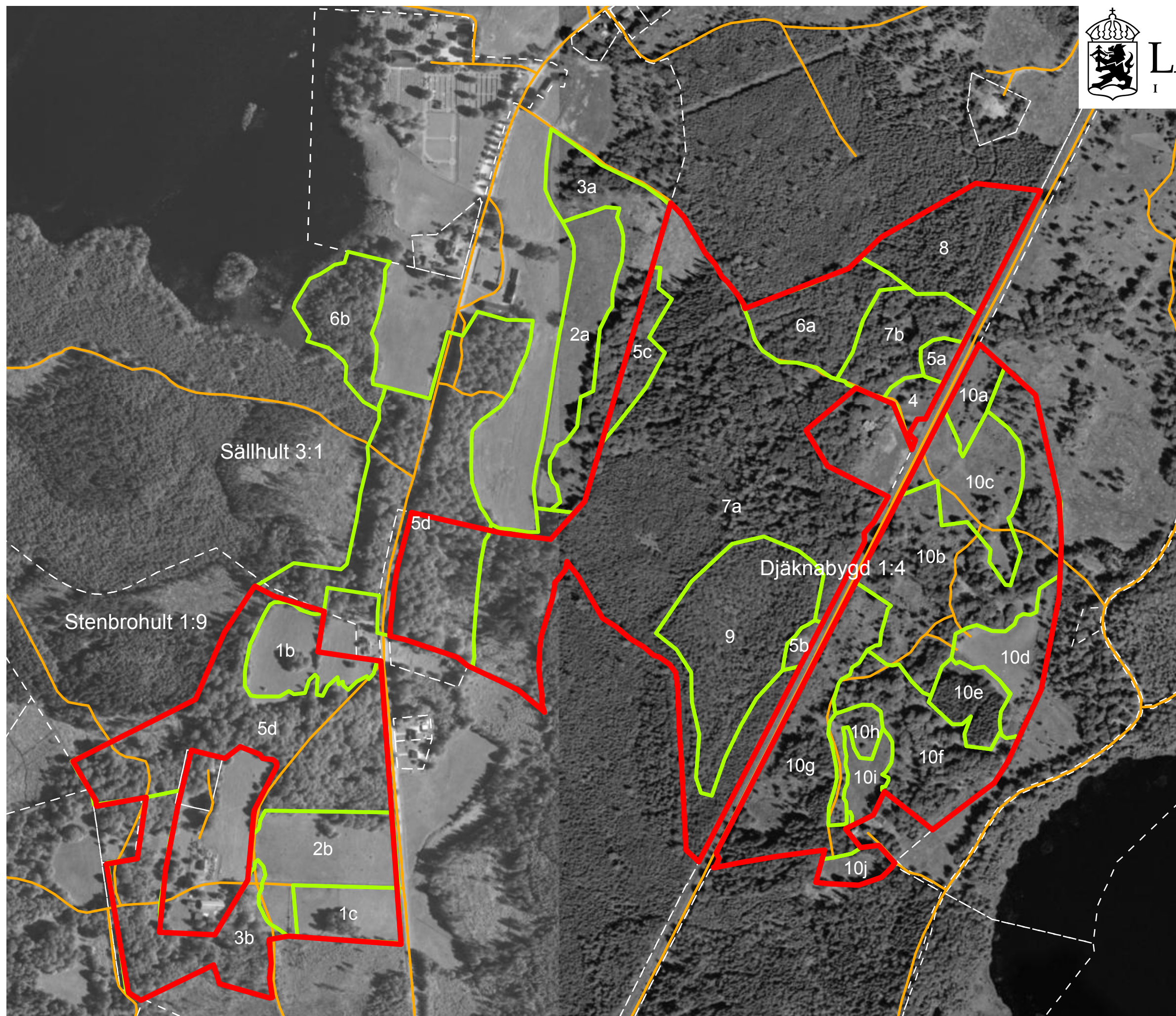
Karta till skötselplan

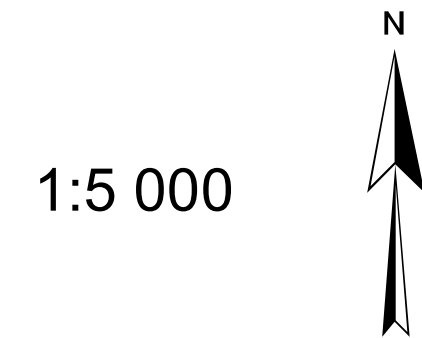

KARTA
till skötselplan för
naturreservatet
Stenbrohult samt
naturvårdsavtal på
Sällhult 3:1 i Älmhults
kommun

2009-06-22,
uppdaterad 2011-12-20

- Naturreservatets gräns
- Skötselområden
- Väg, järnväg, stig
- Fastighetsgräns

1:5 000

